

Eeva-Johanna Eloranta sd ym.

Kirjallinen kysymys tekijänoikeuskorvausten vaikutuksesta työttömyysturvaan

Eduskunnan puhemiehelle

Kulttuuriammateissa työskentelee 135 000 henkilöä. Suomen bruttokansantuotteesta 3,4 % syntyy luovilla aloilla. Kulttuuri- ja taideala työllistääkin selvästi enemmän kuin esimerkiksi matkailu- ja ravintola-ala tai teknologiateollisuus.

Luovilla aloilla täysiaikaista palkkaa saavia on alle kymmenen prosenttia. Yrittäjiä on 27 % ja freelancereita 27 %. Tyypillistä on, että saman vuoden aikana ihmisillä on useita eri työn muotoja ja tuloja: esiintymiskorvaukset, apurahat, tekijänoikeustulot, jälleenmyyntikorvaukset, lainauskorvaukset jne.

Koronakriisi on vaikeuttanut luovien alojen työntekijöiden toimeentulomahdollisuuksia ennennäkemättömällä tavalla. Erilaiset ansaintamuodot tekevät kokonaisuudesta sekavan ja hankaloittavat työttömyysetuuksia oleellisesti. Esimerkiksi tilille viiveellä tulevat tekijänoikeuskorvaukset leikkaavat työttömyysetuuksia samalla tavalla kuin työttömyysaikana ansaittu palkka. Myöskään äitiyspäivärahan määräytymisessä ei oteta huomioon tekijänoikeuskorvauksia. YEL-maksut haukkaavat suuren osan pienituloisen taiteilijayrittäjän tuloista nostamatta hänen ansio- turvaetuksiensa tasoa perusturvan yläpuolelle. Apurahalla työskentelevät taiteilijat ovat vakuutettuja maatalousyrittäjien eläkelain (MYEL) mukaisesti. Apurahakauden aikana syntyvää tekijänoikeustuloa ei kuitenkaan voi huomioida MYEL-työtulossa.

Luovilla aloilla tekijänoikeusjärjestöjen keräämät käyttökorvaukset tulevat pitkän ajan kuluttua kyseisen työn tekemisestä. Siksi niitä voi hyvinkin tulla työttömäksi jääneelle tekijälle, jonka kaikki muut tulot ovat romahtaneet. Niitä kohdellaan sovittelussa samalla tavalla kuin työttömyysaikana tehdyn työn tuottamaa palkkaa. Vaikka työ on tehty kauan sitten, tekijänoikeuskorvaukset voivat pahimmillaan leikata työttömyyskorvauksen kokonaan. Ne eivät kerrytä mutta leikkaavat työttömyysturvaa, koska asetus on ristiriitainen.

Työttömyysturvalaissa on määritelty, että ansiosidonnaista korvausta tuottaa ja sitä voi alentaa vain sellainen ansiotulo, "joka on saatu korvauksena työstä". Asetuksen 3 § määrittelee, että tekijänoikeuskorvaukset eivät ole tällaisia, mutta 8 §:ssä sanotaan päinvastoin, että ne ovat tällaisia. Työttömyysturvalaki on toimeenpantu tältä osin ristiriitaisesti, virheellisesti ja työttömän etua vahingoittavalla tavalla. Tekijänoikeusjärjestöjen lisensointiasiakkailtaan keräämät käyttökorvaukset eivät ole korvausta työstä vaan käytöstä.

Kirjallinen kysymys KK 447/2020 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta työttömyysturvalain toimeenpanoasetuksen 8 § vastaisi asetuksen 3 §:ää ja työttömyysturvalakia tekijänoikeuskorvausten tulkinnassa?

Helsingissä 28.5.2020

Eeva-Johanna Eloranta sd
Hilkka Kemppi kesk
Mikko Ollikainen r
Veronika Honkasalo vas